

СТАНОВИЩЕ

относно дисертация на тема:

„Германия и постсоциалистическите държави в Югоизточна Европа. Подходи на отразяване от Дойче Веле ТВ и Ц Д ЕФ (2013 – 2015 г.)“

на Кристина Баксанова

за придобиване на научно-образователна степен „доктор“ по научно направление

3.5 Обществени комуникации и информационни науки (Международна журналистика)

от доц. д-р Юлия Захариева

Със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № 38-8 от 05.01.2018 г. съм включена в състава на научно жури по защитата на дисертацията на Кристина Баксанова. На първото заседание на журито ми е възложено становище.

Приемам аргументите на докторантката, с които тя защитава избора на темата, нейната актуалност и времевата рамка на основния акцент в изследването, а именно – подходите на отразяване на новия етап във външната политика на Германия в две водещи телевизии „Дойче Веле ТВ“ и „Ц Д ЕФ“ (2013 – 2015 г.). Темата напълно се включва в програмата за подготовка на докторанти във ФЖМК на СУ „Св. Климент Охридски“, катедра „История и теория на журналистиката“.

Дисертационният труд е в обем от 279 страници. Структуриран е логично в увод, три глави и заключение. Ясно е откритоена т.нар. теоретична част в първите две глави и емпиричният анализ в глава трета.

Изследователската хипотеза на автора е, че през 2014 г. започва нов етап във външната политика на Германия, характеризиращ се с по-активни действия в условия на кризи и връщането на германския интерес към Югоизточна Европа. За да докаже тази хипотеза авторката си поставя две изследователски цели в рамките на теоретичния раздел, а целта на емпиричното изследване е да се установи дали по-активната дипломация поражда по-голям медиен интерес и да се изследват подходите в двете медии при избора на темите и влиянието на този избор за формирането на обществено

мнение. Посочени са четири изследователски задачи, както и очакваните резултати от изследването. Тази яснота в поставените цели и задачи на анализа облекчава оценката на постигнатото и гарантира логичната организация на текста.

Глава първа е озаглавена „Германската външна политика след обединението“. За да открие новото след 1990 г., авторката обособява три етапа във външната политика на Германия: 1945 – 1989 г.; 1990 – 2013 г. и 2013 – 2015 г. и представя основните политически позиции и теоретични концепции от Аденауер до Меркел. Доколкото Хелзинкският процес не присъства в анализа, не е отразена новата стратегическа ситуация на континента, възникнала от началото на 70-те години на миналия век, когато двете Германия се признават взаимно, приети са в ООН и пада доктрината „Халщайн“. С Четиристранното споразумение за Западен Берлин като че ли пада и напрежението по линия на Берлинския въпрос. Тези процеси дават възможност и поставят началото на постепенното изравняване на икономическия потенциал на ФРГ с нейната тежест в международните отношения. В Хелзинкския заключителен акт от 1975 г. неприкосновеността на границите е провъзгласена като един от основните десет принципа на отношенията между държавите, но именното в резултат на категоричната позиция на ФРГ в принцип първи „Суверенно равенство“ е включен текст, който гласи, че границите могат да бъдат променяни по мирен път и в съответствие с международното право.

От особен интерес е представянето на вътрешно-политическия дебат за новата международна роля на Германия и тук авторката е права, че това е първото изследване в българската специализирана литература.

Глава втора акцентира конкретно върху темата на дисертационния труд. Успех за докторанта изследването на процесите, довели до разпадането на Югославия. Текстът доказва висока степен на информираност и задълбочени познания. Вторият параграф на главата е посветен на ролята на Германия в ЕС и НАТО за реализацията или приближаваното към европейската и евроатлантическата перспектива на постсоциалистическите държави от Югоизточна Европа. Известни неясноти са допуснати при използването на географската рамка Югоизточна Европа. Приносен характер има изследването на стартирания през 2014 г. „Берлински процес“, който наистина не присъства в българското публично пространство и е вярно, че липсва дори информация, да не говорим за анализ на тази инициатива. С представянето на Берлинския процес авторката защитава хипотезата си за завръщането на германския

интерес към района на Западните Балкани. Добре би било да се посочи кога е бил загубен.

Третата глава е посветена на емпиричния анализ. Тук е и силата на авторката. Изследването е направено в съответствие с всички изисквания. За успеха допринасят аргументираният избор на двете медии и ясната времева рамка, задълбоченото и в детайли познаване на медийната среда в Германия и на някои медийни теории, както и професионално използваната методология. Текстът е онагледен с редица графики, но е посочен източникът на систематизираните данни.

Авторът работи прецизно с богат научен апарат – 212 библиографски източника и 83 документални и информационни единици.

Езикът на изложението е очаквано ясен и точен. Допуснати са някои несъвършенства, най-вече при използването на „европейската лексика“ или на понятия от международното право. Разсъжденията около суверенитета на ФРГ и неговото възстановяване от 1955 г. са неточни. Понятието международен суверенитет не съществува. Известния съмнения буди и оценката на двустранния договор между Франция и ФРГ от 1963 г. и твърдението, че този договор създава предпоставки за европейска интеграция. На практика този договор компенсира провала на френската инициатива за политически съюз (Планът „Фуше“). Вярно е, че превръща оста Бон – Париж в носеща структура, но към 1963 г. и трите интеграционни икономически общност са вече факт.

От 01.01.2007 г. Германия поема Председателството на ЕС, а не на Европейския съвет (стр. 141) и основната цел не да се приеме подписаният Договор за Конституция за Европа, а да се намери изход от тежката институционална криза, което се случва с решението да се свика МПК в Лисабон. В Договора за присъединяване на България и Румъния към ЕС е предвидена не предпазна, а отлагателна клауза (стр. 138). Подобна клауза е безпрецедентна, както е безпрецедентно и въвеждането на Механизма за сътрудничество и проверка с решението на Европейската комисия от декември 2006 г. Точно това свидетелства за повишените изисквания и чувствителност към България и Румъния, а не предпазните клаузи и преходните периоди, които присъстват във всички договори за присъединяване. Добре би било да се въведе ред в използването на „Европа“, „Европейска общност“ (в единствено число) и „Европейски съюз“ като синоними, защото те не са.

Всичко това са само пожелания и те не могат да се отразят върху общата оценката на дисертационния труд, а тя е следната:

Като приемам справката за приносите, считам, че представеният за рецензиране труд на тема: „Германия и постсоциалистическите държави в Югоизточна Европа. Подходи на отразяване от Дойче Веле ТВ и Ц Д ЕФ (2013 – 2015 г.)“ е цялостно и завършено изследване с ясно формулирани изводи, с голяма информационна и практико-приложна стойност и е резултат на самостоятелна работа на докторанта. Това означава, че дисертационният труд отговаря на всички изисквания и ми позволява убедено да предложа на почитаемото жури да се обединим в решението си на Кристина Баксанова да бъде присъдена научно-образователната степен „доктор“.

София,
09.03.2018 г.

Доц. д-р Юлия Захариева